

بررسی جایگاه فرهنگ و تاثیر آن بر عملکرد رفتار شهروندی نسبت به افراد کم توان

احمد توهان^۱، پیام سیف الهی^۲

چکیده

امروزه یکی از مسائل روز جهان، فرهنگ شهروندی می باشد اما نباید توجه به افراد کم توان را با توجه به رشد روزافزون شهرها و شهرنشینی نادیده گرفت. افزایش تعاملات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی در جامعه و توسعه فیزیکی شهرها نیازمند استفاده از وسایل نقلیه گسترده با فناوری های جدید حمل و نقل شهری و همچنین امکانات شهری می باشد، افراد کم توان: معلولین، جانبازان، سالمندان، کودکان و ... نیازمند شرایط خاص برای ورود پیدا کردن به سیستم شهروندی هستند. افراد کم توان شهروند شهر محسوب می شوند که دارای حقوق شهروندی هستند بنابراین علاوه بر امکانات متناسب نیاز این نوع قشر از جامعه، باید شرایط اجتماعی مناسبی (فرهنگ شهری) برای افراد کم توان فراهم باشد. نوع رفتار شهروندان دیگر متناسب با آنان نیازمند آموزش و فرهنگی پویا برای ارج نهادن به شعور انسانی می باشد. انسان موجودی اجتماعی و نیازمند ارتباط متقابل با افراد جامعه می باشد. در کلانشهر تهران امکانات و مراکز توانمند سازی برای افراد کم توان پیش بینی و برای رفاه آنان چه در زمینه امکانات شهری و استفاده از معابر، حمل و نقل عمومی و ... وجود دارد. فرهنگ و یا بهتر است بگوییم نوع فرهنگ شهری افراد رابطه ی مستقیم با عملکرد رفتار شهروندان نسبت به افراد کم توان دارد به تشویق و آگاه سازی و آموزه های شهرنشینی می توان به توسعه پایدار شهری رسید. در نتیجه کلی می توان گفت که فرهنگ عامل تعیین کننده رفتارهای افراد در جامعه است و رفتارهای شهروندی تک تک افراد نشأت گرفته از عامل مهم می باشد.

واژه های کلیدی: فرهنگ، شهرنشینی، افراد کم توان، رفتار شهروندی

^۱ دکترای حقوق محیط زیست، مدیرکل: امور شهری و شوراهای استانداری تهران
^۲ سرپرست سازمان مدیریت پسماند شهرستان های رباط کریم و بهارستان

بنی آدم اعضای یک یکدیگرند	که در آفرینش ز یک گوهرند
چو عضوی به درد آورد روزگار	دگر عضوها را نماند قرار
تو کز محنت دیگران بی غمی	نشاید که نامت نهند آدمی

انسانها بیشتر عمرشان را در شهرها زندگی می کنند؛ آنها در شهر به عنوان اعضای خانواده، ساکنان یک محله یا شهر، اعضای یک گروه خاص اجتماعی یا اقتصادی و یا مذهبی و قومی همچنین به عنوان شهروندان یک ملت با یکدیگر رابطه دارند. روش زندگی و شهرنشینی ریشه در فرهنگ شهروندان آن شهر دارد. در شهرهای بزرگ جهان به خوبی می توان دریافت که شهرها به ویژه کلان شهرها، در جریان رشد و جمعیت پذیری دچار ناهنجاری های مختلف فرهنگی، مردمی با اندیشه ها و عقاید مختلف می شوند که به نوبه خود بروز مشکلات زیادی را برای شهر بویژه شهروندان خود شهر به وجود آورده است.

تعامل و زندگی خرده فرهنگ ها در کنار هم باید تابع قوانین و مقررات محکم باشد. در این تحقیق عملکرد رفتار شهروندان شهر و جایگاه افراد کم توان (معلولین، جانبازان، سالمندان، کودکان و ...) را در شهر را بررسی میکنیم. اهمیت موضوع از آنجایی شروع شد که برخورد متفاوتی با این گونه افراد در مقایسه با افراد معمولی و سالم در جوامع انسانی شاهد آن هستیم. در شهری که برای انسان های سالم توسعه یافته و کمتر به نیاز های افراد کم توان توجه شده است، شاید فرهنگ و یا بهتر است بگوییم فرهنگ رفتار انسانی افراد می تواند تا حدی این خلاء را پر کند، اما سطح آگاهی و نوع عملکرد رفتار شهروندی یکسان نیست، کمک کردن به این افراد در صورتی فایده دارد که مستمر باشد و در راستای بهبود شرایط این عزیزان امکانات و تجهیزات رفاهی شهری نیز توسعه یابد.

با وجود حوادثی که همیشه احتمال دارد به یاد داشته باشید که این مشکل امکان دارد برای هر شخصی اتفاق بیفتد و پیری و سالمندی اجتناب ناپذیر است. با این وجود هنوز مشکلاتی پیش روی افراد کم توان می باشد که در این تحقیق اشاره هایی بر آن شده به همراه روش ها برای بهبود شرایط برای این قشر که به عنوان شهروندان دارای حقوق شهروندی می باشند.

تعریف فرهنگ

- تعریف مفهوم فرهنگ به علت وسعت و گستردگی، کار ساده ای نیست. چرا که بیش از دویست و پنجاه تعریف را شامل می شود. در اینجا تنها به چند تعریف که از اهمیت بیشتری برخوردار است بسنده می کنیم.
- به نظر ادوارد تایلر (E.B.Tylor) مردم شناس بزرگ انگلیسی، فرهنگ مجموعه پیچیده ای است که شامل مجموعه علوم و دانش ها، اعتقادات، هنرها، افکار و عقاید، صنایع، تکنیک، اخلاق، قوانین و مقررات، سخن، عادات و رسوم و رفتار و ضوابطی است که انسان به عنوان عضو یک جامعه آن را از جامعه خود فرا می گیرد و در قبال آن تعهداتی به عهده دارد.
- رالف لینتون (Ralf Linton) انسان شناس مشهور آمریکائی، فرهنگ را این طور تعریف می کند: فرهنگ ترکیبی از رفتار مکتسب است که به وسیله اعضاء جامعه معینی از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود و در میان افراد مشترک است.
- فرهنگ عبارت از مجموعه ارزش های مادی و معنوی است که توسط انسان ها در طی تاریخ انسانی آفریده شده است. هر فرهنگی در هر دوره ای مبین میزان، سطح پیشرفت و ترقیات فنی، تجربیات تولیدی در کار، وضع آموزش و پرورش، علوم، ادبیات، هنرها، آرمان ها و نهادهای اجتماعی معین از زندگی انسان ها است.

خلاصه باید گفت فرهنگ راه و روش زندگی است که هر قومی برای خود دارد. فرهنگ عبارت است از کلیه ساخته‌ها، پرداخته‌ها، اندوخته‌ها، آداب و رسوم، مقررات عقاید، هنرها و دانستنی‌های عامه که از نسلی به نسل بعد منتقل می‌شود.

نقش مدیریت شهری در توسعه فرهنگ شهرنشینی

فرهنگ شهرنشینی مجموعه‌ای از قانونمندی‌های حاکم بر زندگی افراد جوامع شهری است که بدون حاکمیت این قانونمندی‌ها، زندگی شهرنشینی به واقعه‌ای تلخ، غیر قابل تحمل برای پیر و جوان و خرد و کلان مبدل می‌شود. امروزه یکی از کارآمدترین ساز و کارهای مدیریت شهری برای رسیدن به مناسبات اجتماعی مطلوب و کاهش هزینه‌های وارده بر شهر توجه و برنامه‌ریزی برای ارتقای فرهنگ شهرنشینی در بین شهروندان است. آموزش و توانمندی‌سازی شهروندان برای ارتقای دانش، تقویت مهارت‌ها، کسب عادت‌های صحیح زندگی اجتماعی و به روز رفتارهای مطلوب شهروندی به ویژه در راه بهره‌گیری مناسبات از امکانات شهری از جمله ضرورت‌های مدیریت شهری در توسعه فرهنگ شهرنشینی قلمداد می‌شود.

باید توجه داشت مدیریت شهری ابزاری است که به وسیله آن می‌توان توسعه پایدار فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی را به وجود آورد. در چنین فرایندی مدیریت شهری به خصوص شهرداری‌ها، می‌توانند به عنوان کارگزاران محلی به بهبود مناسبات اجتماعی شهروندان کمک کنند. از نظر فرهنگی شهر خوب و مطلوب علاوه بر مدیریت شهری کارآمد نیازمند شهروندانی آگاه و آشنا به حقوق و وظایف شهروندی است. بنابراین مدیریت شهری باید برای آگاه‌سازی عمومی و ایجاد و ارتقای فرهنگ شهرنشینی، گسترش شهروندمداری و آموزش شهروندان در زمینه‌های مختلف، کارکرد و فعالیت فرهنگی داشته باشد. مدیریت شهری در فرآیند تحول و توسعه شهری نه فقط در ابعاد اقتصادی و عمرانی آن نقش و جایگاه ویژه‌ای دارند بلکه با تغییر و تحولات پر شتاب اجتماعی و فرهنگی و گسترش جمعیت شهرنشینی، باید برای پاسخ‌گویی به مطالبات فزاینده فرهنگی و اجتماعی اسباب و تمهیدات لازم را فراهم کنند. یکی از وظایف مدیران جامعه، شناخت و تقویت نقاط قوت فرهنگ آن جامعه و سعی بر گسترش آن است. از دیگر وظایف مدیران، سعی در شناخت نقاط ضعف فرهنگی آن جامعه از طریق اشاعه فرهنگ‌های سازنده است. کالبد شکافی ضرورت مداخله و تاثیرگذاری مدیریت شهری در امور فرهنگی و اجتماعی و چگونگی اجرایی شدن آن، یکی از مسائل مهمی است که باید مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد. شهروندان ساکن شهر از مدیریت شهری و شهرداری‌ها فقط رسیدگی به وضعیت عمرانی، کالبدی و اقتصادی و خدماتی شهر را انتظار ندارند، بلکه فراهم کردن زمینه حمایت اجتماعی، روابط شهروندی، ساماندهی امور اجتماعی و فرهنگی، فراهم کردن امنیت اجتماعی و روانی و نظایر این‌ها را می‌طلبند.

فرهنگ و شهروند

در روزگار ما، شهرها به ویژه شهرهای بزرگ به کانون‌های ازدحام و تراکم حداکثر فضای کالبدی و جمعیت شهره‌اند. این تراکم فزاینده پیامدهایی اجتناب‌ناپذیر دارد. هرچند در این مختصر نمی‌توان به پیامدهای اقتصادی، سیاسی اجتماعی و فرهنگی تراکم در محیط‌های شهری پرداخت، ولی قدر مسلم همه واقفند که موجود انسانی در فضای زندگی شهری دچار معضلات عدیده‌ای است، از جمله این مسایل و چالش‌ها عبارتند از: آلودگی هوا، آلودگی صوتی، جرم و بزهکاری و انواع کج‌روی‌های اجتماعی، علاوه بر این زندگی شهری به لحاظ اقتصادی با دشواری‌هایی از قبیل گرانی مسکن و معیشت بیکاری

و تورم و چندین نوع مسئله و موانع دیگر مواجه است. حال پرسش این است که در میان انبوه مسایل، چه ساز و کاری برای کاهش پیامدهای پیش گفته قابل تصور است؟ نقش فرهنگ در ارتقای کیفیت زندگی شهری در این راستا معنا می‌شود. در یک کلام فرهنگ نقش تعدیل کننده دارند. فرهنگ ما را در درک زندگی شهری، روش غلبه بر معضلات و چگونگی پیوند با هموعان (همه شهروندان) و نحوه ارتباط با محیط شهری یاری می‌دهد. در زندگی شهری مدرن با همه تنگناها و چشم اندازهای خوب و بد آن، فرهنگ به ما قدرت تفاهم و تعامل سازنده می‌دهد را تولید و باز تولید کنیم.

مدیریت فرهنگی شهری

رشد و توسعه فرهنگی هر جامعه، مدیون مدیریت مدیرانه و مقتدرانه‌ای است که بتواند با اعمال مدیریت فرهنگی، جامعه را از مرحله‌ای محدود و نامناسب، که فضای تنفس فرهنگی را تنگ کرده عبور دهد و افراد آن جامعه را به بالندگی و توسعه برساند. اگر چنین مدیریتی در جامعه وجود نداشته باشد یا مردم با مدیران ضعیف، کم‌هوش ناآگاه و بی‌تدبیر روبه‌رو باشند طبعاً نباید انتظار شکوفایی فرهنگ و مقولات فرهنگی داشت.

اصلاح فرهنگ شهری

برنامه‌ریزی شهرها نیازمند ایجاد هماهنگی میان دستگاه‌های تصمیم‌گیرنده در حوزه فرهنگی و اجتماعی است؛ یعنی شهرداری‌ها، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت مسکن و شهرسازی، صدا و سیما، سازمان میراث فرهنگی، سازمان تربیت بدنی و برخی دیگر از دستگاه‌ها که هر کدام به گونه‌ای دارای تجربیاتی در برنامه‌های فرهنگی اجتماعی و تفریحی هستند.

فرهنگ شهری و آموزش شهروندان

در جوامع سنتی، روابط اجتماعی به هم پیوسته بود و باورهای مشترک و مشخصی وجود داشت و افراد همدیگر را می‌شناختند و اعتماد میان افراد بیشتر بود و روابط اجتماعی بر اساس آشنایی‌های دراز مدت و دوستی و مناسبات فامیلی و خانوادگی استوار و پایدار بود. ولی جوامع بزرگ شهری امروز به خاطر وجود شرایطی خاص، فرصتی برای شناختن افراد نگذاشته است. افراد به جای خانه و محیط زندگی در محیط کار با افراد بسیاری روابط برقرار می‌کنند و اما به دلیل شغل‌های متفاوت و موقعیت اجتماعی افراد، روابط با روابط سنتی متفاوت است که در این ارتباط بیشتر به جای وجود علائق و احساسات، غلبه با موقعیت اجتماعی افراد است. در شهرهای بزرگ تحرک اجتماعی و تغییر پایگاه طبقاتی به راحتی صورت می‌گیرد و ضمن آنکه نامتجانس بودن فرهنگ شهری بیشتر مواقع، سازمان شکنی اجتماعی و تغییر ساختار سنتی را به همراه دارد. شهر مخلوق انسان‌ها بوده و از رفتار و فرهنگ شهروندان خود تأثیر می‌پذیرد. با تحلیل و تفسیر سیمای شهر می‌توان به عمق اندیشه، برنامه و فرهنگ مردم ساکن شهر پی برد و در واقع، شناسایی فرهنگ‌ها، نظام اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و اعتقادی جامعه شهری از طریق ظاهر هر شهر پدیدار می‌شود.

لذا برای افزایش فرهنگ شهری نیازمند آموزش‌های شهری و مشارکت‌های اجتماعی است، اما روند و فرآیند آموزش‌های شهری و بسترسازی جهت پذیرش آموزش‌ها از سوی شهروندان حائز اهمیت بسیار است. چرا که این آموزش‌ها تأثیر مستقیم

روی عملکرد رفتار شهروندی دارد. شناخت دقیق مسائل و مشکلات زندگی شهری و ساز و کارها و تحلیل آنها برای ایجاد رفتارهای مطلوب و ارتقاء آگاهی‌های شهروندان امری ضروری است.

حضور اجتماعی شهروندان در جامعه شهری، مستلزم ایجاد باور عمومی در شهروندان، مبنی بر مشارکت آنها در تصمیم‌گیری‌های شهری است. در واقع تقویت احساس تعلق به محله و شهر منجر به مشارکت داوطلبانه بیشتر شهروندان خواهد شد. اگر آموزش به یک هدف و مسئولیت تبدیل شود و امکانات توسعه و پیشرفت برای همه ساکنین شهر از همان آغاز کودکی و نوجوانی فراهم شود در آن صورت است که شهر تبدیل به یک شهر آموزش دهنده خواهد شد.

با تدوین بهینه مؤلفه‌های بنیادین آموزش‌های شهری، می‌توان میزان مشارکت شهروندان را گسترش و رفتارهای اجتماعی مطلوب شهروندی را در مردم تقویت کرد. نیاز به آموزش در شهر و کلان‌شهر بخصوص در بحث‌های مربوط و توسعه اجتماعی با رفتار مسالمت آمیز با وجود اینکه افراد کم توان نیز دارای حق شهروندی هستند انکارناپذیر است.

در دهه ۱۹۵۰ سازمان ملل متحد، آموزش را به عنوان یک نیاز اساسی شناخته و آن را عنصر اصلی توسعه معقول عنوان کرد. امروزه آموزش می‌تواند استانداردهای بالاتر زندگی شهری را فراهم آورده و تحرک اجتماعی را تقویت نماید. پیشرفت و توسعه در گرو، ارتقا سطح آموزش، آگاهی، مهارت، رفتار و بینش منابع انسانی است. بنابراین توجه به امر آموزش‌های شهروندی و بهسازی منابع انسانی شهری، بیش از پیش ضرورت پیدا می‌کند.

واقعیت‌های قابل مشاهده جامعه ما نشان می‌دهد شهروندان آموزش کافی در مباحث شهری و شهرنشینی نداشته و ندارند و افراد در جامعه شهری به خصوص قشر تحصیل کرده، برخلاف آموخته‌های خود در شهر عمل کرده و کم‌رنگی انتقال اخلاق حرفه‌ای و حس مسئولیت، تعلق و مشارکت کاملاً مشهود است. هدف در آموزش‌های شهری این است که آموزش‌ها، واقعیت‌ها را به شهروندان انتقال داده و آن را به رفتار اجتماعی مطلوب تبدیل نماید البته اگر این آموزش‌ها؛ یعنی کسب دانش پایه درباره مسائل شهری، ارزش‌های انسانی، رفتار شهروندی مناسب و غیره در کلیه سطوح تحصیلی از دبستان تا دانشگاه اجرا و پیاده شود اثر قابل توجهی در ایجاد شهر برای همزیستی تمام اقشار جامعه خواهد داشت. بنابراین تا زمانی که آموزش‌های اساسی شهری برای شهروندان براساس فرآیند استاندارد صورت نگیرد توفیقی در انجام برنامه سامان‌دهی به دست نخواهد آمد؛ چرا که دیدگاه‌های شهروندان و اقدامات آنان عملکرد رفتار آنان در زمینه‌های مختلف شهری بخصوص مسائل مربوط به افراد کم توان بسیار مهم بوده و به ثمر رساندن و تحقق این مهم، آموزش‌های شهری و مشارکت‌های اجتماعی را می‌طلبد.

افراد کم توان همچنان با مشکلات فراوان در تردد، دست و پنجه نرم می‌کنند.

جدال نابرابر با موانع شهری

از خانه که بیرون می‌آید، جدال آغاز می‌شود. جدال با جوی آب، جدال با پله‌ها، جدال با پیاده‌روی ناسازگار با آن بالا و پایین‌های بی‌مروتش، جدال با اتوبوس و تاکسی و مترو؛ درست مانند این است که حریفی نابرابر او را به مبارزه طلبیده؛ حریفی که هر روز به محض آن که پایش را از در خانه بیرون می‌گذارد، جلو راهش سبز می‌شود تا در جدالی نابرابر، مغلوبش کند. قرار نیست به خاطر این که مجبور است تمام عمر روی ویلچر بنشیند، خانه نشین هم بشود و ارتباطش را با دنیا و آدم‌هایش قطع کند. زندگی و حضور در جامعه برای معلولان گاهی آنقدرها هم که تأکید می‌شود، ساده و عادی نیست. درست است که آنها مانند بقیه به دانشگاه می‌روند و درس می‌خوانند، کار می‌کنند و پست‌های حساس دارند، تفریح می‌کنند و به پارک و سینما می‌روند اما انجام این کارها، گاه به چنان جدالی برایشان تبدیل می‌شود که تمام قوا و انرژی‌شان را می‌گیرد و روحشان را آزرده می‌کند.

بر اساس اعلام معاونت امور توانبخشی سازمان بهزیستی کشور، هم‌اکنون ۱۲ میلیون معلول در کشور زندگی می‌کنند که البته متأسفانه این آمار در حال افزایش است و هر روز به تعداد معلولان کشور اضافه می‌شود.

طبق آمارها در کشورمان سالانه حدود ۲۰ هزار نفر در تصادفات جاده‌ای کشته شده و پنج تا هفت برابر این آمار نیز در تصادفات دچار معلولیت می‌شوند؛ علاوه بر این بخشی از معلولیت‌ها نیز به دلیل ازدواج‌های فامیلی به جامعه تحمیل می‌شود که با وجود پیشرفت‌های پزشکی و توانایی در تشخیص این نوع ناهنجاری‌ها، همچنان در برخی شهرها و روستاها، خانواده‌ها به دلیل ناآگاهی و فقر فرهنگی و مالی، همچنان صاحب فرزندان معلول می‌شوند.

البته بحث ما در اینجا مربوط به معلولیت و راه‌های پیشگیری از آن نیست، بلکه باید دید برای زندگی و رفت و آمد این تعداد معلول، چه راهکارهایی اندیشیده شده و آیا آنها می‌توانند در شرایطی مناسب، به فعالیت‌های روزمره بپردازند؟ آیا جامعه برای پذیرفتن این افراد آماده شده یا به نحوی همزیستی با افراد کم توان را دارا هستند؟ آیا فرهنگ سازی شده آیا آموزش های مناسب برای مردم اندیشیده شده تا رفتاری مناسب با هم شهری های خود (افراد کم توان) داشته باشند.

متأسفانه در نقاط مختلف شهرهای کشور، ساختمان‌ها، اماکن عمومی همچون مدارس، دانشگاه‌ها، مساجد، مراکز درمانی، اماکن ورزشی و معابر به گونه‌ای ساخته نشده‌اند که برای استفاده معلولان مناسب باشند و شاید این اصول در تعداد کمی از آنها رعایت شده باشد با تمامی سختی‌های موجود در تردد، معلولان سعی می‌کنند رفت و آمدهایشان را به حداقل برسانند و تنها برای تحصیل، درمان یا کار از خانه خارج شوند بنابراین امکان بیرون رفتن معلولان از خانه برای تفریح و یا دل خودشان بسیار محدود است. مناسب‌سازی نشدن معابر، معلولان دسترسی مناسبی به خدمات راهبری شهری مانند اتوبوس‌های BRT و مترو ندارند خود این وسایل نیز مناسب شهروندان دارای معلولیت نیست. استفاده از مترو یا اتوبوس در بسیاری از موارد برای معلولان آسیب‌زا بوده و حتی منجر به فوت یا آسیب دیدگی شدید جسمی آنها شده است، بنابر این معلولان ترجیح می‌دهند از ون‌ها و اتوبوس‌های مناسب‌سازی شده استفاده کنند.

طی آماري که گرفته شده ایستگاه‌های مترو از استاندارد لازم برای شهروندان معلول برخوردار نیست. حتی در برخی ایستگاه‌ها دسترس معلولان به‌طور کلی غیر ممکن است. البته در گذشته تنها سامانه حمل و نقلی از سوی بهزیستی به معلولان خدمات

می‌داد اما به دلیل شکایت معلولان از کیفیت و هزینه‌های بالای آن به تازگی سامانه جدیدی را راه‌اندازی کرده است و هرچند که کیفیت اتوبوس و ون‌های این سامانه بهتر است اما تعداد آن‌ها کافی نیست. این سامانه حدود ۴۰ ون و ۲۰ اتوبوس دارد که تنها معلولان جسمی و حرکتی می‌توانند از آن‌ها استفاده کنند و قابل توجه است که فقط تعداد معلولان جسمی- حرکتی که در کانون معلولان تهران عضو هستند به ۲۵۰۰ نفر می‌رسد.

ون‌ها برای ۲ تا ۳ نفر ویلچرنشین و ۴ نفر همراه طراحی شده‌اند و گرچه با وجود آنها گوشه‌ای از مشکلات حمل و نقل شماری از معلولان کم می‌شود، اما به هرحال جوابگوی نیاز این قشر نیست.

به هرحال نباید این نکته را از ذهن دور نگه داشت که نامناسب بودن محیط سبب شده تا بسیاری از حقوق معلولان از آنان گرفته شود بنابراین تأکید بر موضوع مناسب‌سازی محیط برای معلولان در جامعه باید مورد توجه مسئولان بویژه جامعه مهندسان قرار گیرد تا در طراحی‌های محیط‌های عمومی و عام‌المنفعه، از ضوابط این مناسب‌سازی استفاده شود. و از سویی این امکانات در کنار مردم شریف و آگاه شهر می‌تواند شرایط نسبتاً خوبی را برای معلولین پدید آورد.

نتیجه گیری

فرهنگ یک فرآیند پیچیده و همچنین در عین حال روابط خیلی ساده افراد می باشد، ضرورت رویکرد انسان‌شناسانه و فرهنگی به شهر و نهادینه کردن این رویکرد از طریق توسعه برنامه‌های فرهنگی و علمی برای شناخت و درک سازوکارهای اجتماعی فرهنگی و تلاش برای یافتن راه حل‌های نزدیک و درونی برای از میان بردن این مشکلات و ناهنجاریها باید برای رسیدن به فرهنگ شهری و شهروندی و عملکرد مثبت رفتار تک تک افراد برای همشهریان و تمام اعضای جامعه و پیش به سوی جامعه ای فرهنگی قدم برداریم. پیشرفت هایی که در زمینه توسعه شهری به وجود آمده نباید بعد غیر فیزیکی شهر را نادیده گرفت(فرهنگ شهرنشینی) در شهرها می توان به وسیله مدیران مدبر و کارآمد می توان فرهنگ شهری را توسعه و گسترش فرهنگ شهروندی را شاهد بود. در این مقاله بعد دیگری از فرهنگ و قشر خاصی در جامعه اشاره شد که جزئی از شهر و هویت شهری محسوب می شوند. افراد کم توان اشخاصی هستند با حق شهروندی و نیازهای مختلف از قبیل : تحصیل، تفریح، آموزش، ورزش، تردد شهری، حمل و نقل شهری و ... آیا به تمام نیازها پاسخ داده شده ! آری فعالیت هایی صورت گرفته و امکاناتی اندیشیده شده اما همه چیز نیست نوع تعامل افراد و عملکرد رفتار شهروندان با افراد کم توان گاهی اثرات غیرقابل جبرانی به این افراد وارد می کند رعایت بعد روحی و شخصیتی این افراد چه بسا برایشان مهم تر می باشد. می توان به وسیله مدیریت فرهنگی و آگاه سازی شهروندان و تجهیزات مناسب حال این افراد به شهری دست یافت که همه شهروندان از رفاه و آرامش خاطر به زندگی خود ادامه دهند به امید توسعه پایدار فرهنگی.

منابع

۱. ارمه، گی، ۱۳۷۶، فرهنگ دموکراسی، ترجمه مرتضی ثاقب فر، تهران، انتشارات ققنوس.
۲. پیران، پرویز؛ مجله: مدیریت شهری - زمستان ۱۳۸۰ - شماره ۸
۳. تام لپنسونی، جان، ۱۳۸۱، ((جهانی شدن فرهنگ)) محسن حکیمی، تهران، دفتر پژوهش‌ها فرهنگی.
۴. توسلی، غلام عباس، ۳۷۴، جامعه‌شناسی شهری، تهران، انتشارات پیام نور.
۵. جردن. تری. ج و راونتری لستر، ۱۳۸۰، مقدمه‌ای بر جغرافیای فرهنگی، مترجمان سیمین تولایی و محمد سلیمانی، انتشارات فرهنگ، هنر و ارتباطات، تهران.
۶. سلیمی، حسین، ۱۳۷۹، فرهنگی‌گرایی، جهانی شدن و حقوق بشر، دفتر مطالعات سیاسی و بی‌نامللی، تهران.
۷. فصلنامه مطالعات مدیریت شهری سال پنجم / شماره شانزدهم / زمستان ۱۳۹۲
۸. فکوهی، ناصر، ۱۳۸۳، انسان‌شناسی شهری، تهران، نشر نی.
۹. فکوهی، ناصر، ۱۳۸۷، مفاهیم کلیدی شهروند و فرهنگ شهروندی در ایران، تهران، دیماه ۱۳۸۷، روزنامه سرمایه
۱۰. زنجانی، حبیب‌الله، ۱۳۷۶، ((جمعیت و توسعه)) تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات و شهرسازی معماری ایران.
۱۱. عاملی، سعید رضا، ۱۳۸۰، تعامل جهانی شدن، شهروندی، و دین، نامه علوم اجتماعی، پائیز و زمستان، شماره ۱۸
۱۲. تهران، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.
۱۳. وحیده ضائی، نسرین زرافشان مقاله حقوق و رفتار شهروندی - معاونت اجتماعی، فرهنگی و هنری شهرداری کلانشهر تبریز

منابع سایت‌ها

www.hamshahrionline.ir

www.parsdai.ir

www.tebyan.net

www.shahrwandan.ir

www.abdolahzadeh.ir

www.asemooni.com

www.sharghdaily.ir